

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત વડી અદાલત, અમદાવાદ

ક્રીમીનલ અપીલ નં. ૧૦૬૨/૨૦૦૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે.ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

વહતાભાઈ ઉકાભાઈ પટેલ અને ર....સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ: એમ.એસ. મોનાલી ભટ્ટ, સરકારી વકીલ, અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી સમીર જે. દવે, એડવોકેટ, સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ – ૩ તરફે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયાધીશ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૨૩/૦૨/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. આ અપીલ દ્વારા, અપીલકર્તા-રાજ્યએ વિદ્વાન ખાસ ન્યાયાધીશ (એટ્રોસિટી), બનાસકાંઠા, પાલનપુર દ્વારા ખાસ કેસ નં. ૭૬/૧૯૯૬ માં તા. ૦૭.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને આદેશને પડકાર્યો છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે મૂળ આરોપીઓ-અહીંના સામાવાળાઓને કથિત ગુનાઓના આરોપોમાંથી નિર્દોષ ઠરાવીને મુક્ત કર્યા છે.

૨. ફરિયાદ પક્ષના કેસની ટૂંકી હકીકત એ છે કે તારીખ ૧૮.૦૩.૧૯૯૬ના રોજ આશરે ૧૫:૩૦ કલાકે, ફરિયાદી-મસરાભાઈ રાયમલભાઈ હરિજન ચમારે થરાદ પોલીસ સ્ટેશનમાં એક ફરિયાદ નોંધાવી, જેમાં ફરિયાદી અને તેમના ભાઈ-નરણાભાઈ પટેલ

પીરા રૂપાના ખેતરમાં બાજરીના પાકને પાણી પાઈ રહ્યા હતા. તે સમયે, આરોપીએ ફરિયાદીને બોલાવીને કહ્યું કે “સાલા ઢેઢા તને મારા ખેતરમાં પાવાનું કહેલ હતું તેમ છતાં તેના ખેતરમાં કેમ પાવેલ છે”. આમ કહીને, આરોપીએ ફરિયાદીની જ્ઞાતિ વિષયક અપમાનજનક ગાળો આપી. ફરિયાદ પક્ષનો વધુમાં એવો કેસ છે કે આરોપી નં.૧- વહતાભાઈએ કોદાળીના હાથા વડે ફરિયાદીની કમર પર ધક્કો માર્યો હતો. આરોપી નં.૨-શામળાભાઈએ ફરિયાદીની ડાબી આંખની નીચે મુક્કો માર્યો હતો. ફરિયાદ પક્ષનો વધુમાં એવો કેસ છે કે આરોપી નં.૩-વકતાભાઈએ ગડદાપાટુનો માર માર્યો હતો.

૩. તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, વિજ્ઞાન મેજિસ્ટ્રેટ અદાલત સમક્ષ આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. આ કેસ માત્ર સત્ર અદાલત દ્વારા ચલાવવાપાત્ર હોવાથી, વિજ્ઞાન મેજિસ્ટ્રેટ અદાલતે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં “સી.આર.પી.સી.”) ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ ઉક્ત કેસને ખાસ ન્યાયાધીશ (એટ્રોસિટી), બનાસકાંઠા, પાલનપુરની અદાલતમાં કમિટ કર્યો હતો, જેને ત્યારબાદ સ્પેશિયલ કેસ નં. ૭૬/૧૯૯૬ તરીકે નંબર આપવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા-આરોપીઓએ ગુનો કબૂલ ન કરતાં અને કેસ ચલાવવાની માંગણી કરતાં, તેમના પર કથિત ગુનાઓ માટે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.

૪. ઇન્સાફી કાર્યવાહી દરમિયાન, મૂળ આરોપી વિરુદ્ધ મૂકવામાં આવેલા તહોમતોને પુરવાર કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા ૯ સાક્ષીઓને તપાસવામાં આવ્યા હતા તેમજ ૭ દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.

૫. ઇન્સાફી કાર્યવાહીના અંતે અને ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીઓનું નિવેદન નોંધ્યા બાદ તથા ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષની દલીલો સાંભળ્યા બાદ, વિજ્ઞાન સ્પેશિયલ ન્યાયાધીશ (એટ્રોસિટી), બનાસકાંઠા, પાલનપુર દ્વારા આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવ્યા હતા. ઇન્સાફી કાર્યવાહી પૂર્ણ થતાં, સત્ર અદાલતે સામાવાળા-આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂકતો ચુકાદો અને આદેશ પસાર કર્યો હતો.

૬. વિજ્ઞાન સત્ર અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલ ઉપરોક્ત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તા-રાજ્યએ હાલની ફોજદારી અપીલ દાખલ કરી છે.

૭. વિજ્ઞાન એ.પી.પી.એ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી કે વિજ્ઞાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે થરાદ પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રના તબીબી અધિકારી, ડૉ. સુલિન પ્રિયંકાંત ત્રિવેદીની આંક:૧૮ પરની જુબાની પર વિશ્વાસ કરવો જોઈતો હતો અને તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે ઇજાગ્રસ્તના શરીર પરની ઇજા મુદ્દામાલ ‘કોદાળી’ વડે શક્ય હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે ફરિયાદીનું તબીબી પ્રમાણપત્ર અને અન્ય સાક્ષીઓની જુબાની ફરિયાદ પક્ષ-ફરિયાદીના કેસને સમર્થન આપે છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે આ ફોજદારી અપીલ મંજૂર કરવાને પાત્ર છે અને વિજ્ઞાન નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વિવાદાસ્પદ ચુકાદો અને આદેશ રદ કરવાને પાત્ર છે.

૮. તેની સામે, વિરોધી-આરોપીઓ તરફેના વિજ્ઞાન વકીલશ્રીએ નીચલી અદાલતના ચુકાદા અને આદેશને સમર્થન આપતા રજૂઆત કરી કે, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવાની મૂલવણી કર્યા બાદ તે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આથી, આ

અદાલત દ્વારા તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપને અવકાશ નથી. તેથી, ફોજદારી અપીલ રદ કરવાને પાત્ર છે અને વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વિવાદાસ્પદ ચુકાદો અને આદેશ બહાલ રાખવાને પાત્ર છે.

૯. મેં અપીલકર્તા-રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી. અને અહીંના આરોપી-પ્રતિવાદીઓ તરફે વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા છે અને તેમની મદદથી રેકર્ડ પરની સામગ્રીનો અભ્યાસ કર્યો છે.

૧૦. પ્રસ્તુત કેસના રેકર્ડને ધ્યાનમાં લેતા, ફરિયાદ પક્ષે સાત સાક્ષીઓને તપાસ્યા છે, જેમાંથી સા.સા.નં.૧-ફરિયાદી અને સા.સા.નં.૨-નારનભાઈ રાયમલભાઈ હરિજન ભાઈઓ છે. એ હકીકત નિર્વિવાદ છે કે સા.સા.નં.૨-નારનભાઈ રાયમલભાઈ હરિજન દ્વારા આંક:૧૨ પર કોઈ ઈજાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી અને એ હકીકત કે બનાવ જાહેર સ્થળે બન્યો હોવા છતાં, કોઈ સ્વતંત્ર નજરે જોનાર સાક્ષીને તપાસવામાં કે રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. પંચોએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. પ્રતિવાદી-આરોપીઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી સમીર દવે દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત સાથે હું સંપૂર્ણપણે સહમત છું કે એટ્રોસિટી એક્ટની કલમ ૩(૧)(૧૦) હેઠળ કોઈ કેસ બનતો નથી. એટ્રોસિટી એક્ટની કલમ ૩(૧)(૧૦) ની જોગવાઈ નીચે મુજબ છે: “જાહેર જનતા જોઈ શકે તેવા કોઈ પણ સ્થળે અનુસૂચિત જાતિ અથવા અનુસૂચિત જનજાતિના સભ્યને અપમાનિત કરવાના ઈરાદાથી ઈરાદાપૂર્વક અપમાનિત કરે અથવા ધમકાવે.”

૧૧. આ તબક્કે, આઈ.પી.સી.ની કલમો ૩૨૩ અને ૫૦૪ ને પુનઃ રજૂ કરવી આવશ્યક છે, જે નીચે મુજબ છે:

૩૨૩. સ્વેચ્છાપૂર્વક વ્યથા પહોંચાડવા માટેની સજા:– કલમ ૩૩૪ માં ઠરાવેલ કિસ્સા સિવાય, જે કોઈ વ્યક્તિ સ્વેચ્છાપૂર્વક વ્યથા પહોંચાડે, તેને બેમાંથી કોઈ પણ પ્રકારની કેદની સજા કરવામાં આવશે જે એક વર્ષ સુધીની હોઈ શકે, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા બંનેની સજા કરવામાં આવશે.” “૫૦૪. શાંતિભંગ કરવા ઉશ્કેરવાના ઈરાદાથી ઈરાદાપૂર્વક અપમાન કરવું: – જે કોઈ ઈરાદાપૂર્વક કોઈ વ્યક્તિનું અપમાન કરે, અને તે દ્વારા તેને એવી ઉશ્કેરણી આપે, એવા ઈરાદાથી અથવા એવું સંભવિત છે તે જાણવા છતાં કે આવી ઉશ્કેરણી તેને જાહેર શાંતિનો ભંગ કરવા, અથવા અન્ય કોઈ ગુનો કરવા માટે કારણભૂત બનશે, તેને બેમાંથી કોઈ પણ પ્રકારની કેદની સજા કરવામાં આવશે જે બે વર્ષ સુધીની હોઈ શકે, અથવા દંડની, અથવા બંનેની સજા કરવામાં આવશે.

૧૨. મને જણાય છે કે ભરતભાઈ એસ. પટેલ અને અન્ય વિ. ગુજરાત રાજ્ય (૨૦૦૧(૩) જી.એલ.આર. ૨૪૭૭) ના કેસમાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં લેતા, જેને આ કેસના તથ્યોમાં વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે લાગુ કરવામાં આવ્યો છે, વર્તમાન અપીલ રદ કરવાને પાત્ર છે અને આરોપીને નિર્દોષ છોડી મૂકવા જરૂરી છે. તબીબી પુરાવા ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપતા નથી. તેથી, આક્ષેપિત ચુકાદો અને આદેશ ખામીયુક્ત ગણી શકાય નહીં અને તેને બહાલ રાખવો જરૂરી છે.

૧૩. ઉપરોક્તને ધ્યાને લેતા, મારે આ કેસની હકીકતોની મૂલવણી, નિર્દોષ છુટકારાની અપીલો માટે માર્ગદર્શિકા નિર્ધારિત કરતા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોની કસોટી પર કરવાની રહે છે.

૧૪. નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધ આ અદાલત દ્વારા અપીલની સુનાવણીને સંચાલિત અને નિયંત્રિત કરતા સિદ્ધાંતો, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ચુકાદાઓની શૃંખલામાં ખૂબ જ સંક્ષિપ્તમાં સમજાવવામાં આવ્યા છે. ના કેસમાં

એમ.એસ. નારાયણા મેનન ઉર્ફે મણિ વિ. સ્ટેટ ઓફ કેરળ અને

એએનઆર (૨૦૦૬ (૬) એસ.સી.સી. ૩૯) ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામેની અપીલમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનું વર્ણન કર્યું છે. ચુકાદાના ફરજીયાત-પૃષ્ઠમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

૫૪. કોઈ પણ સંજોગોમાં, વડી અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારા સામેની અપીલ તરીકે અપીલ દાખલ કરી, ત્યારે તે હકીકતમાં પુનરીક્ષણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી હતી. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધ અપીલીય સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે પણ, વડી અદાલતે કાયદાના તે સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખવા જોઈતા હતા કે જ્યાં બે મંતવ્યો શક્ય હોય, ત્યાં અપીલ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

૧૫. વધુમાં, ચંદ્રપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય (૨૦૦૭ (૪) એસ.સી.સી. ૪૧૫) ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબના સિદ્ધાંતો પ્રતિપાદિત કર્યા છે;

૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા સુવિચારિત મતે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધની અપીલ પર કાર્યવાહી કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ અંગેના નીચે મુજબના સામાન્ય સિદ્ધાંતો ઉપસી આવે છે;

[૧] જે પુરાવાના આધારે નિર્દોષ છૂટકારાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય, તે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની, પુનઃ મૂલવણી કરવાની અને પુનર્વિચારણા કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા અપીલ અદાલતને છે.

[૨] ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ કે શરત લાદતી નથી અને અપીલ અદાલત તેની સમક્ષના પુરાવાના આધારે હકીકતના અને કાયદાના બંને પ્રશ્નો પર પોતાના તારણ પર પહોંચી શકે છે.

[૩] “મહત્વપૂર્ણ અને અનિવાર્ય કારણો”, “સારા અને પર્યાપ્ત આધારો”, “ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો”, “તર્કવિરુદ્ધ તારણો”, “દેખીતી ભૂલો”, વગેરે જેવી વિવિધ અભિવ્યક્તિઓનો હેતુ નિર્દોષ છૂટકારા સામેની અપીલમાં અપીલ અદાલતની વિશાળ સત્તાઓ પર કાપ મૂકવાનો નથી. આવા શબ્દપ્રયોગો, પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાના તારણ પર આવવાની અદાલતની સત્તા પર કાપ મૂકવાને બદલે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં દખલગીરી કરવાની અપીલ અદાલતની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે વધુ તો “ભાષાના અલંકાર” સ્વરૂપના છે.

[૪] જોકે, અપીલ અદાલતે એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટકારાના કિસ્સામાં આરોપીની તરફેણમાં બેવડી પૂર્વધારણા હોય છે. પ્રથમ તો, ફોજદારી કાયદાશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ તેને નિર્દોષ હોવાની પૂર્વધારણા ઉપલબ્ધ છે કે, જ્યાં સુધી સક્ષમ અદાલત દ્વારા કોઈ વ્યક્તિને દોષિત સાબિત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી દરેક

વ્યક્તિને નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું કે, આરોપીએ તેનો નિર્દોષ છૂટકારો મેળવ્યો હોવાથી, તેના નિર્દોષ હોવાની પૂર્વધારણા નીચલી અદાલત દ્વારા વધુ બળવત્તર, પુનઃપુષ્ટ અને સુદૃઢ બને છે.

[૫] જો દફતરે રહેલા પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં. ”

૧૬. આમ, એ એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અપીલ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, રેકર્ડ પરના પુરાવાના આધારે ભલેને બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો પણ અપીલ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં.

૧૭. સ્ટેટ ઓફ ગોવા વિ. સંજય ઠક્રાન અને અન્ય (૨૦૦૭ (૩) એસ.સી.સી. ૭૫) ના કેસમાં પણ, સર્વોચ્ચ અદાલતે આવા કેસોમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે. ઉક્ત નિર્ણયના ફક્ત-૧૬ માં, અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૧૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધની અપીલમાં સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, અપીલ અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં દખલગીરી કરશે નહીં, સિવાય કે નીચલી અદાલતનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતાથી દૂષિત હોય અને તેના દ્વારા કાઢવામાં આવેલ તારણ પર કોઈ પણ સામાન્ય સમજ ધરાવતી વ્યક્તિ પહોંચી શકે તેમ ન હોય, અને તેથી, તે નિર્ણયને

તર્કવિરુદ્ધ ગણવામાં આવે. માત્ર બે મંતવ્યો શક્ય છે તે કારણસર, અપીલ અદાલત એવું મંતવ્ય અપનાવશે નહીં જે નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને ઉલટાવી દે. જોકે, અપીલ અદાલતને પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે, જો તેનું એવું મંતવ્ય હોય કે નીચલી અદાલત દ્વારા કાઢવામાં આવેલ તારણ તર્કવિરુદ્ધ છે અને અદાલતે કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે અને રેકર્ડ પરના મહત્વના પુરાવાની અવગણના કરી છે. આવા સંજોગોમાં, અપીલ અદાલતની ફરજ બને છે કે તે રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ન્યાયપૂર્ણ નિર્ણય પર પહોંચવા માટે પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરે, જેથી એ શોધી શકાય કે કોઈ આરોપી તેના પર લગાવવામાં આવેલા આરોપવાળા ગુનાની આચરણી સાથે સંકળાયેલો છે કે કેમ.

૧૮. સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ વિ. ના કેસોમાં આવો જ સિદ્ધાંત પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યો છે.

રામ વીર સિંહ અને અન્ય (૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૫૫૩) અને ગિરજા પ્રસાદ (મૃતક) દ્વારા કાયદેસરના વારસદારો વિ. સ્ટેટ ઓફ

એમ.પી. (૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૫૮૯). આમ, નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ વિરુદ્ધ આ અદાલત જે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સુસ્થાપિત છે.

૧૯. લુના રામ વિ. ભૂપત સિંહ અને અન્ય ((૨૦૦૯) એસસીસી ૭૪૯) ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ફકરા-૧૦ અને ૧૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે;

૧૦. વડી અદાલતે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષનું કથન સ્પષ્ટપણે વિશ્વાસપાત્ર ન હતું. કહેવાતા કેટલાક નજરે જોનાર સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે આરોપી દ્વારા મૃતકની ઘૂંટી મચકોડી દેવાને કારણે તેનું મૃત્યુ થયું હતું. અન્ય સાક્ષીઓએ કહ્યું કે તેનું ગળું દબાવવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદ પક્ષનો કેસ એવો હતો કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીઓને બસમાંથી બહાર ફેંકી દેવામાં આવ્યા હતા. જે તબીબે શવપરીક્ષણ કર્યું હતું અને સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી, તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે ચાલુ બસમાંથી કોઈ વ્યક્તિને બહાર ફેંકી દેવામાં આવે તે શક્ય નથી.

૧૧. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધની અપીલના માપદંડોને ધ્યાનમાં લેતા, અમે આ અપીલમાં હસ્તક્ષેપ કરવા વલણ ધરાવતા નથી. વડી અદાલતનો અભિપ્રાય તર્કવિરુદ્ધ કહી શકાય નહીં અને તે પુરાવા પરનો એક સંભવિત અભિપ્રાય છે.”

૨૦. મુકેયા અને અન્ય વિ. સ્ટેટ, પ્રતિનિધિ ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના એક નિર્ણયમાં પણ,

પોલીસ નિરીક્ષક, તમિલનાડુ દ્વારા (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩

એસસી ૩૨૧), સર્વોચ્ચ અદાલતે ફરિયાદ-૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૪. તે નિર્વિવાદ છે કે નીચલી અદાલતે, ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની મૂલવણી કર્યા બાદ, આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોના સંદર્ભમાં નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા. રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલ પર, વડી અદાલતે, વિવાદિત આદેશ દ્વારા, ઉક્ત નિર્ણયને ઉલટાવી દીધો અને આરોપીઓને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ સહવાચિત કલમ ૩૪ હેઠળ

દોષિત ઠેરવ્યા અને આજીવન સખત કેદની સજા ફટકારી. અપીલકર્તાઓના વકીલે ખૂબ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હોવાથી કે નિર્દોષ છુટકારાના આદેશને દોષસિદ્ધિમાં ફેરવવામાં વડી અદાલતે તેના અધિકારક્ષેત્રનું ઉદ્ધંધન કર્યું છે, ચાલો આપણે નિર્દોષ છુટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ દાખલ થયેલી અપીલમાં વડી અદાલતના વ્યાપ અને સત્તાનું વિશ્લેષણ કરીએ. આ અદાલતે અનેક નિર્ણયોમાં વારંવાર ઠરાવ્યું છે કે પ્રથમ અપીલ અદાલત તરીકે વડી અદાલત, નિર્દોષ છુટકારા વિરુદ્ધની અપીલની સુનાવણી કરતી વખતે પણ, સમગ્ર પુરાવાની ચકાસણી કરવા અને જરૂર પડ્યે તેની પુનઃ મૂલવણી કરવા માટે હકદાર અને બંધાયેલી પણ છે, જોકે, હસ્તક્ષેપ કરવાનું પસંદ કરતી વખતે અદાલતે રેકર્ડ પરના પુરાવાના આધારે દોષની સંપૂર્ણ ખાતરી કરવી જોઈએ અને માત્ર એટલા માટે નહીં કે વડી અદાલત એક વધુ સંભવિત અથવા અલગ મત લઈ શકે છે. ઉપરોક્ત સિવાય, જ્યાં સુધી અપીલની વિચારણાના વ્યાપ અને ઊંડાણનો પ્રશ્ન છે, માત્ર એટલા માટે કે એક દોષસિદ્ધિ વિરુદ્ધ હતી અથવા બીજી નિર્દોષ છુટકારા વિરુદ્ધ હતી, અપીલની સુનાવણી કરવામાં અભિગમમાં કોઈ ભેદભાવ કે તફાવતની પરિકલ્પના કરવામાં આવી નથી. [જુઓ સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન વિ.

સોહન લાલ અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૫ એસસીસી ૫૭૩]”

૨૧. એ પણ એક પ્રસ્થાપિત કાયદાકીય સિદ્ધાંત છે કે નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલોમાં, જ્યારે નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો યોગ્ય અને ઉચિત જણાય, ત્યારે અપીલ અદાલતે ચુકાદો ફરીથી લખવાની અથવા નવા કારણો આપવાની જરૂર નથી. આવો સિદ્ધાંત સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્ટેટ ઓફ કલોર્નિડ વિ. હેમારેડી (એઆઈઆર ૧૯૮૧ એસસી ૧૪૧૭) ના કેસમાં પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે; “.....આ અદાલતે ગિરિજા નંદિની દેવી વિ. બિગેન્દ્ર

નંદિની ચૌધરી (૧૯૬૭) ૧ એસસીઆર ૯૩: (એઆઈઆર ૧૯૬૭ એસસી ૧૧૨૪) માં અવલોકન કર્યું છે કે પુરાવાના આધારે પુરાવાનું વર્ણન પુનરાવર્તિત કરવાની અથવા નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને પુનરાવર્તિત કરવાની અપીલ અદાલતની ફરજ નથી, જે અદાલતના નિર્ણય સામે અપીલ કરવામાં આવી હોય તે અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો સાથે સામાન્ય સહમતિ વ્યક્ત કરવી સામાન્ય રીતે પર્યાપ્ત રહેશે.” ૨૨. તાજેતરના એક નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે શિવશરણપ્પા અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ કલાર્નિક (જેટી ૨૦૧૩ (૭) એસસી ૬૬) માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

કે અપીલ અદાલતને સમગ્ર પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરવાની સત્તા છે, જોકે, અમુક અન્ય સિદ્ધાંતોનું પણ પાલન કરવાનું હોય છે અને એ ધ્યાનમાં રાખવાનું હોય છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના પરિણામે નિર્દોષતાની બેવડી પૂર્વધારણા થાય છે.

૨૩. મને જણાય છે કે નીચલી અદાલતે, રેકર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેતા, આરોપીઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે. નીચલી અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવામાં વિવિધ વિસંગતતાઓ છે. નીચલી અદાલતે તપાસની વિશ્વસનીયતા પર શંકા વ્યક્ત કરી છે. પુરાવા અને તપાસમાં ખામીઓ છે, જેનું નીચલી અદાલતે અવલોકન કર્યું છે. વધુમાં, આ બનાવ વર્ષ ૧૯૯૬ નો છે અને મને નીચલી અદાલતનો નિર્ણય ઉલટાવવા માટે કોઈ મજબૂત કારણ જણાતું નથી. આ સંજોગોમાં, નીચલી અદાલતે લીધેલ અભિપ્રાયમાં દખલગીરી કરવાની જરૂર નથી.

૨૪. આથી, હું એવા સુવિચારિત મતનો છું કે આરોપીઓને તેમની વિરુદ્ધ મૂકવામાં આવેલા આરોપમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવા બાબતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધવામાં

આવેલા તારણો તદ્દન ન્યાયી અને યોગ્ય છે અને ઉક્ત તારણો નોંધવામાં તેના દ્વારા કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે ક્ષતિ કરવામાં આવી નથી. હું નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા તર્ક અને તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સહમત છું. નીચલી અદાલતના ચુકાદા અને આદેશમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ વાજબી નથી.

૨૫. ઉપરોક્ત ચર્ચાઓને ધ્યાનમાં લેતા, હું એવા મંતવ્યનો છું કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી. આથી, હાલની અપીલ કાઢી નાખવાને પાત્ર છે.

૨૬. પરિણામે, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને રદ કરવામાં આવે છે. નીચલી અદાલતનો તારીખ ૦૭.૦૮.૨૦૦૨ નો ચુકાદો અને આદેશ બહાલ રાખવામાં આવે છે. આરોપીના જામીન અને જામીનખત, જો કોઈ હોય તો, રદ કરવામાં આવે છે. રેકર્ડ અને કાર્યવાહી તાત્કાલિક સંબંધિત નીચલી અદાલતને પરત મોકલવી.

(કે.જે.ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.